

Причини фізкультурної пасивності здорових і хворих ЦП підлітків

Фактори	Здорові підлітки		Хворі ЦП підлітки	
	юнаки	дівчата	юнаки	дівчата
Поганий стан здоров'я	12,4	18,7	32,4	42,8
Втома після навчання	10,6	18,4	28,5	36,2
Домашня зайнятість	12,7	26,3	16,4	36,2
Немає компанії	14,4	24,2	23,5	24,8
Немає згоди сім'ї	4,4	8,8	12,6	22,4
Відсутні навички самостійних занять	8,8	12,4	30,8	28,3
Далеко до спортивних споруд	11,2	21,3	31,6	39,2
Важко потрапити у спортивну групу	8,8	6,5	12,6	8,4
Відсутність спортивного інвентарю	6,6	6,8	18,6	21,6
Погана організація занять	16,9	19,6	42,2	34,6
Відсутність знань з фізичної культури	4,4	4,8	36,4	32,2
Переважають інші інтереси	8,8	7,8	3,6	8,4

Дослідження проблеми потреби знань у галузі фізичної культури і спорту дозволило визначити коло інформаційних питань, які необхідно вирішувати під час розробки практичних рекомендацій щодо формування фізичної культури підлітків, хворих ЦП. Це, в першу чергу, проблеми методичного забезпечення самостійних занять (про це частково свідчить недооцінка підлітками-церебральниками уваги до питань контролю і самоконтролю під час занять) та занять фізичними вправами в умовах сімейного побуту.

Таким чином, результати дослідження свідчать, що фізкультурно-оздоровча активність підлітків, які хворіють на ЦП, нижча (сумарно на 25-28%), ніж у здорового контингенту. Підлітки-церебральники у більшій мірі, ніж здорові (на 22,6%), віддають перевагу організованим формам фізкультурно-оздоровчої активності (групи ЗФП, здоров'я, за інтересами й ін.) і в меншій мірі (на 12,4%) – самостійним.

При формуванні фізичної культури підлітків, хворих ЦП, акцентовану увагу необхідно приділяти їх фізкультурній освіченості та, в першу чергу, методичним заняттям і умінням в фізкультурній діяльності, які повинні забезпечити можливість займатися самостійно. Це призводить не тільки до підвищення інтересу і значущості фізичної культури в структурі здорового способу життя, але і в цілому до підвищення загального культурного рівня (підвищується роль активного відпочинку і знижується увага до пасивного проведення часу).

SPECIAL FEATURES OF THE LIFESTYLE AND PHYSICAL ACTIVITY OF THE TEENAGERS WITH CP HALINA KOSOBUTSKA

Rivne Economical-Humanistic Institute

This article gives the peculiarities of the physical-sanitary activity, interests and involvement to the different forms of spending the free time, the appreciation of the health state after the study, of the behavior of the teenagers with CP with compassion to the healthy lifestyle, their motivation the physical activity and the necessity of the developing their physical culture.

ДО ПРОЕКТУ КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

ОЛЕКСАНДР МОВЧАН, МИКОЛА ТРЕТЬЯКОВ, ВАСИЛЬ ФОМЕНКО

*Науково-методичний центр вищої освіти
Міністерства освіти і науки України*

Відповідно до Декларації про державний суверенітет України, Державної національної програми "Освіта: Україна ХХІ століття", Указу Президента України "Про основні напрями реформування вищої освіти в Україні", Конституції України та інших державних документів, змін, що відбуваються у всесвітньому розвитку та в нашому суспільстві, постає питання про необхідність трансформації гуманітарної освіти, впровадження єдиної політики в галузі навчання та виховання молоді. Проблема ґрунтується на визначенні гуманізму, як

світогляду, заснованому на ставленні до людини як найвищої цінності, на захисті права особистості на свободу, щастя, всебічний розвиток і прояв своїх здібностей.

Гуманітарна освіта є складовою частиною усього навчально-виховного процесу. Неодмінною основою її успішної реалізації є тісний зв'язок з природничими, технічними напрямками освіти.

Важливу роль гуманітарна освіта відіграє у формуванні інтегрального знання у системі наук. Світоглядність гуманітарної освіти сприяє розширенню кругозору, інтелектуальності, духовності, глибокого мислення, активізації людини. При цьому важливе значення має засвоєння світового досвіду гуманітарної освіти в умовах роботи навчально-виховних закладів України, що сприятиме широкому і творчому використанню цього досвіду у подальшій діяльності людини.

Актуальність розробки нової концепції гуманітарної освіти в Україні викликана також її невідповідністю запитам особистості, суспільства, потреб світових досягнень, соціального престижу, освіченості та інтелектуальної діяльності.

Факторами, які потребують трансформації гуманітарної освіти є:

- всебічний розвиток людини як особистості, підготовка майбутнього покоління з високою культурою мислення, розвиток таланту, розумових, фізичних здібностей, виховання моральних цінностей, відродження духовного потенціалу;
- створення системи викладання і вивчення гуманітарних дисциплін для оволодіння гуманітарними цінностями, загальнолюдською культурою та надбання знань національної історії, культури;
- демократизація навчально-виховного процесу;
- досягнення світового рівня гуманітарної освіти;
- синтезу гуманітарних, природничих, фундаментальних, спеціальних, екологічних знань;
- утвердження національної свідомості, взаємоповаги до всіх націй, народів, людей з різними конфесійними поглядами;
- формування громадських почуттів, приналежності до українського суспільства;
- виховання наукового світогляду;
- формування політичної свідомості;
- розкриття психології людини та її поведінки;
- підготовка до життя у суспільстві.

Стратегічними завданнями гуманітарної освіти є необхідність формування:

- почуття національної гідності громадянина України;
- повага до законів держави;
- політичної культури особистості ;
- соціальної активності, ініціативності, цілеспрямованості та відповідальності;
- миротворчої здатності, моральної цінності, духовності, дотримання норм професійної етики;
- збагачення світовою та національною культурою.

Гуманітарна освіта в Україні має визначений національний характер. Останнє виявляється через глибоке вивчення історії та культури народу України, осягнення його звичаїв, ментальності, історичної долі.

Гуманітарна освіта спрямовується на виховання поваги до власного народу, на виховання національної гідності, почуття патріотизму і відповідальності за долю народу і держави. Вона підпорядковується національній свідомості, самовизначеності особистості.

Національний характер гуманітарної освіти забезпечується шляхом реалізації таких напрямків:

- національне відродження в контексті історичного досвіду;
- державно-правові аспекти національного відродження;
- етнонаціональна політика;
- духовно-культурне відродження;
- досконале оволодіння державною культурою;
- національне виховання;
- культура міжетнічного спілкування.

Гуманітарна освіта передбачає проведення навчання та виховання відповідно до сучасних потреб особи і суспільства.

Основні параметри змісту: формування гуманітарного мислення; опанування рідною та іноземними мовами, світовою та вітчизняною, світоглядною, правовою, морально-політичною, художньою, екологічною і фізичною культурами; знання історичного людського розвитку; естетичний розвиток особистості.

Статус гуманітарної освіти визначається її світоглядною спрямованістю, синтезуючою функцією знань з різних галузей науки, пізнанням цілісної картини світу, людського спілкування.

Зміст гуманітарної освіти будується у відповідності до вікових особливостей студентів: спеціалізації навчального закладу; індивідуальних особливостей, здібностей та запитів людини.

Структурою гуманітарної освіти є: дошкільне виховання; загальна середня освіта; професійна освіта; вища та післядипломна освіта. При вивченні гуманітарних дисциплін передбачається послідовність і наступність у їх викладанні та вивченні.

Гуманітарна освіта складається з таких напрямків: філософський, економічний, соціологічний, політологічний, історичний, правознавчий, екологічний, мистецтвознавчий, фізичного виховання, які викладаються на всіх рівнях навчання відповідно до профілю навчальних закладів.

Згідно з наказом Міністерства освіти України № 285 від 31.07.1998 р. "Про порядок розробки складових нормативного та навчально-методичного забезпечення підготовки фахівців з вищою освітою" на вивчення соціально-гуманітарних дисциплін від загального бюджету часу підготовки бакалаврів відводиться:

На наш погляд доцільно було б включити:

- дисципліну "Релігієзнавство" до курсу "Філософія";
- дисципліни "Безпека життєдіяльності" і "Охорона праці" внести до блоку спеціальної підготовки;
- "Основи конституційного права України" включити у дисципліну "Основи права";
- дисципліну "Ділова українська мова" - до спецкурсу за вибором вищого навчального закладу.

Постає питання про виконання Цільової комплексної програми "Фізичне виховання - здоров'я нації", затвердженої Указом Президента України від 1 вересня 1998 року № 963/98, де передбачено введення у вищих навчальних закладах занять з фізичного виховання в обсязі 4-х годин на тиждень протягом всього періоду навчання студентів (за винятком останнього випускного семестру).

Термін навчання (років)	3,5	4,0
Максимальний навчальний час загальної підготовки (академічних годин/кредитів)	8100/150	9288/172
Соціально-гуманітарна підготовка	20+5%	20+5%

**Блок соціально-гуманітарних дисциплін для
вищих навчальних закладів освіти 1-4 рівнів акредитації,
що пропонується**

N п/п	Дисципліни	Мінімальна кількість навчальних годин		Форма контролю
		1 рівень акредитації	2-4 рівні акредитації	
1.	Історія України	54	108	Іспит
2.	Основи економічних теорій	54	108	Іспит
3.	Філософія	108	108	Іспит
4.	Соціологія	54	108	Іспит
5.	Політологія	54	108	Іспит
6.	Українська та зарубіжна культура	54	108	Залік
7.	Основи психології та педагогіки	-	108	Заліки
8.	Фізичне виховання	162	378	Заліки
9.	Іноземна мова	216	324	Іспит, заліки
10.	Основи екології	54	54	Залік
11.	Основи права	54	81	Іспит
	Всього	864	1593	

Крім обов'язкових навчальних дисциплін до навчальних програм включаються факультативні курси відповідного напрямку.

Позанавчальна робота забезпечує поглиблене вивчення дисциплін гуманітарного спрямування і формування навичок та умінь адекватної свідомої поведінки.

Напрями гуманітарної освіти передбачають:

- розкриття значення людської діяльності у системі суспільного виробництва, гуманітарних цінностей наслідків людської діяльності в історичному минулому і на нинішньому етапі;
- виховання політичної культури і відповідальності перед суспільством за результат своєї діяльності;
- впровадження елементів гуманітарних ідей у природничі, технічні та інші науки;
- формування у молоді державної свідомості як засобу інтегрування інтересів суспільних об'єктів, знаходження компромісів, досягнення громадської злагоди;
- впровадження гуманістичних принципів, професійної етики, спілкування педагогів з учнями, студентами;

- удосконалення змісту, форм, методів навчання і виховання;
- опанування молоддю декількома іноземними мовами;
- фізичне удосконалення і формування потреби у здоровому способі життя;
- збагачення світової, національної культури, літератури, мистецтва, народної творчості тощо.

Критеріями гуманітарної освіти повинно бути: гуманітарне ставлення до людей і до оточуючого середовища, освіченість, загальна культурність, толерантність, наявність світоглядних умінь, навичок поведінки, здатність володіти собою у різних життєвих ситуаціях.

Гуманітарна освіта в Україні повинна мати світський характер незалежно від політичних течій, партій, організацій, конфесій.

В системі Міністерства освіти і науки існує науково-організаційна, методична програма реалізації стратегічних напрямків гуманізації навчально-виховного процесу, забезпечення його якості.

Головними складовими програми є:

1. Розробка концептуальних засад гуманітаризації освіти та відповідних документів щодо їх реалізації. Рішенням колегії Міністерства освіти у грудні 1995 року ухвалено зміст та шляхи її реалізації. Але сьогодні вимагає її удосконалення.

2. Гуманізація національної освіти та виховання і трансформації у всіх ланках навчально-виховних закладів України.

3. Запровадження державної мови у закладах освіти і виховання. Мова - це духовна основа народу, його історичної пам'яті і сучасного буття. Вона формує гуманістичні відношення між людьми, єднає покоління, формує національну свідомість тощо.

4. Видання науково-методичних збірників "Нові технології навчання", "Проблеми освіти", які відображають науково-педагогічний досвід викладання гуманітарних дисциплін.

5. Розробка стандартів освітньо-професійних характеристик та програм підготовки фахівців за рівнями підготовки.

Науково-дослідницька робота в галузі соціально-гуманітарної проблематики є необхідною і обов'язковою запорукою ефективності гуманітарної освіти та виховання учнівської та студентської молоді. Наукова робота здійснюється як виконання планової теми кафедри, а також у формі державного (галузевого, регіонального тощо) замовлення.

Провідним завданням реформування системи гуманітарної освіти, піднесення її ефективності є кадрове забезпечення. Одним із шляхів вирішення цієї проблеми є підготовка сучасних кадрів викладачів-гуманітаріїв з числа молодих фахівців, а також вдосконалення системи підвищення кваліфікації і перекваліфікації викладачів.

Викладачі-гуманітарії покликані бути генераторами інтелектуально-моральної культури та активістами виховної роботи в закладах вузівської освіти.

Реформа гуманітарної освіти України в контексті світового досвіду розгортається в органічному взаємозв'язку із світовим досвідом її організації на ґрунті використання кращого педагогічного досвіду гуманітарної освіти в Україні.

Залучення зарубіжного гуманітарного досвіду здійснюється шляхами: стажування українських викладачів за кордоном, обмін учнями, студентами, аспірантами, докторантами; переклад та публікації наукових і педагогічних робіт авторитетних зарубіжних фахівців; проведення міжнародних наукових конференцій, семінарів, симпозіумів з гуманітарної проблематики; здійснення спільних наукових досліджень; запрошення відомих зарубіжних фахівців для читання лекцій з гуманітарної проблематики.

Неприпустимими є розповсюдження теорій та поглядів зарубіжних авторів, спрямованих на руйнацію нашої державності, приниження національної гідності, а також пропаганда позанаукового знання.

Таким чином, вирішення проблеми гуманізації та гуманітаризації освіти має державне значення. Це дозволить поєднати глибокі національні традиції гуманітарної освіти з загальними світовими гуманістичними цінностями та стандартами, що буде запорукою визнання України в загальносвітовому освітянському просторі.

ДО ПРОБЛЕМИ ОСНОВНОЇ МЕТИ СИСТЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

АНАТОЛІЙ ДУБЕНЧУК

Рівненський інститут підвищення кваліфікації педагогічних кадрів

Низька ефективність діючої системи фізичного виховання не викликає сумніву. Різко погіршуються стан здоров'я, показники фізичної підготовленості підростаючого покоління [6,9,13]. Насамперед такий стан пов'язаний з економічною кризою у державі, знеціненням соціального престижу здоров'я, фізичної культури і спорту, відставанням від сучасних вимог усіх ланок підготовки і перепідготовки фізкультурних кадрів,